

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การละเมิดสิทธิเด็กในครอบครัวนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา โดยสรุปดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาประสบการณ์การถูกละเมิดสิทธิเด็ก โดยบุคคลในครอบครัวของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสมุทรปราการ

1.1.2 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการปัญหาของเด็กนักเรียน ที่ถูกละเมิดสิทธิในครอบครัว

1.1.3 เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการถูกละเมิดสิทธิ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือเด็กนักเรียนหญิง และนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 12-16 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วยนักเรียนชาย จำนวน 14,558 คน นักเรียนหญิง จำนวน 15,415 คน รวมทั้งสิ้น 29,973 คน และสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนการวิจัย จึงได้ประชากรที่เป็นนักเรียนทั้ง 9 โรงเรียน รวม 11,783 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ได้คือ นักเรียนที่เคยถูกละเมิดสิทธิ จำนวน 151 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว ตอนที่ 2 ประสบการณ์ของนักเรียนในการถูกละเมิดสิทธิ ตอนที่ 3 วิธีการจัดการปัญหาของเด็กนักเรียนภายหลังการถูกละเมิดสิทธิ และตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการถูกละเมิดสิทธิ

1.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามแต่ละชุด และได้คัดกรองเฉพาะนักเรียนที่เคยถูกละเมิดสิทธิ ได้จำนวน 151 คน และนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ

1.3 ผลการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1.3.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 50.99 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.01 โดยส่วนใหญ่อายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.76 เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 47.02 ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 41.06 และมีพี่น้องจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 47.68 สถานภาพการสมรสของบิดามารดา โดยส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 56.95 บิดามารดาแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 22.52 ขณะที่ผู้ดูแลหลัก ส่วนใหญ่ได้แก่ บิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 46.36 มารดา คิดเป็นร้อยละ 22.52 และสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดยส่วนใหญ่มีเพียงพ่อแม่และลูก คิดเป็นร้อยละ 42.38 มีทั้งพ่อแม่ลูก ปู่ย่า ตายายและญาติคนอื่น คิดเป็นร้อยละ 33.77 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.42 ส่วนบิดาของนักเรียนส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุด ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.79 มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 22.52 ส่วนมารดาของนักเรียน ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุด ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 40.40 มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 20.53 ลักษณะความสัมพันธ์ของนักเรียนกับบิดามารดาและคนอื่นภายในครอบครัว ส่วนใหญ่มีความสนิทสนมใกล้ชิดกันดี คิดเป็นร้อยละ 45.70 และฐานะของครอบครัวโดยส่วนใหญ่พอมีพอกิน คิดเป็นร้อยละ 94.04 ขาดเงิน คิดเป็นร้อยละ 4.64 ลักษณะที่อยู่อาศัยของนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นบ้านเช่า คิดเป็นร้อยละ 28.48 บ้านเดี่ยวหรือบ้านจัดสรร คิดเป็นร้อยละ 25.83 และการจัดแบ่งห้องนอนในบ้าน โดยส่วนใหญ่มีการแบ่งห้องนอนเป็นสัดส่วน คิดเป็นร้อยละ 67.55 พฤติกรรมด้านลบของบุคคลในครอบครัวของนักเรียน การดื่มสุราของบิดามารดาและบุคคลในครอบครัว ส่วนใหญ่ มีการดื่มสุรา คิดเป็นร้อยละ 53.64 การทะเลาะกันของบิดามารดาและบุคคลในครอบครัว ส่วนใหญ่ไม่ตอบ ส่วนที่เหลือส่วนใหญ่ตอบว่า มีการทะเลาะกัน คิดเป็นร้อยละ 35.76 การทำร้ายร่างกายของบิดามารดาและบุคคลในครอบครัว ส่วนใหญ่ไม่ตอบ ส่วนที่เหลือตอบว่าไม่มีการทำร้ายร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 32.45 การใช้ยาเสพติดของบิดามารดาและบุคคลในครอบครัว ส่วนใหญ่ไม่ตอบ ส่วนที่เหลือตอบว่าไม่มีการใช้ยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 31.79 และประวัติการถูกละเมิดสิทธิของบิดามารดา ส่วนใหญ่ไม่มีประวัติการถูกละเมิดสิทธิ คิดเป็นร้อยละ 65.56 ส่วนที่มีประวัติการถูกละเมิดสิทธิ คิดเป็นร้อยละ

1.3.2 ประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างในการถูกละเมิดสิทธิ ทั้ง 4 ด้านคือ

1) การถูกละเมิดสิทธิด้านร่างกายของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่ระบุ ส่วนที่ระบุพบว่า ใช้มือและเท้าทำร้าย ได้แก่ การดึงผม กัด ผลัก เหยียง กระชาก หยิก ข่วน ตบ หน้า ปีบคอ รัดคอ ระดับการละเมิด นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.14 รองลงมาได้แก่ ใช้อาวุธหรือของมีคมทำร้ายอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น เขี่ยนติด้วยไม้ เข็มขัด ไม้แขวนเสื้อ ไม้กวาด สายไฟ หรือของมีคม ระดับการละเมิด นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.17 เป็นต้น

2) การถูกละเมิดสิทธิด้านจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่ระบุ ส่วนที่ระบุพบว่า ใช้น้ำเสียงหรือคำพูดอันหยาบคายที่แสดงถึงการประชดประชันหรือพูดดูถูกเหยียดหยาม เช่น ตวาด ตะคอก คำว่า ดูถูก สกิดจูด้อย ระดับการละเมิด นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 46.36 รองลงมาได้แก่ พูดข่มขู่เพื่อแสดงให้หว่าดกลัวหรือแสดงว่าไม่รัก ไม่สนใจ ไม่เลียงดู ระดับการละเมิด นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.07 เป็นต้น

3) การถูกละเมิดสิทธิด้านเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่ระบุ ส่วนที่ระบุ พบว่า ล่อลวงหรือบังคับหรือมอมเมาด้วยยาหรือสุรา ให้จับต้องอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายรวมถึงบังคับให้ร่วมเพศ ระดับการละเมิด นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.65 รองลงมาได้แก่ พุดลามก ลวนลาม ระดับการละเมิด บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.99 และถ่ายรูปภาพ วิดีโอ หรือคลิปไป ขณะร่วมเพศแล้วนำมาข่มขู่เอาเงินหรือสิ่งของหรือหรือนำไปขาย ระดับการละเมิด นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.99 เป็นต้น

4) การถูกละเมิดสิทธิในลักษณะการถูกละเลยทอดทิ้งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่ระบุ ส่วนที่ระบุพบว่า ได้รับอาหารไม่ครบทุกมื้อหรือไม่ให้เงินใช้ ระดับการละเมิด นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.88 รองลงมาได้แก่ บ้านที่อยู่อาศัยมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย หรือไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น มีหลุมลึก ท่อไม่มีฝาปิด สกปรก เป็นแหล่งผลิตเชื้อโรค ระดับการละเมิด นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.92 เป็นต้น

1.3.3 วิธีการจัดการปัญหาการถูกละเมิดสิทธิ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าโดยส่วนใหญ่ไม่มีผู้พบเห็นเหตุการณ์ตอนกลุ่มตัวอย่างถูกละเมิดสิทธิ คิดเป็นร้อยละ 58.28 และกลุ่มตัวอย่างไม่ทราบว่าเมื่อผู้พบเห็นเหตุการณ์ตอนตนเองถูกละเมิดสิทธิหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 25.83 ส่วนบุคคลในครอบครัวนักเรียนที่นักเรียนเล่าเหตุการณ์ให้ฟังหรือรับทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นบิดา คิดเป็นร้อยละ 40.40 รองลงมาเป็นมารดา คิดเป็นร้อยละ 31.13 ส่วนบุคคลนอกครอบครัวนักเรียนที่นักเรียนเล่าเหตุการณ์ให้ฟังหรือรับทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือเพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 59.60 รองลงมาคือครู, อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 13.91 ส่วนพฤติกรรมหลังการถูกละเมิดสิทธิ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่

ปกปิดเรื่องเป็นความลับ คิดเป็นร้อยละ 36.42 รองลงมาเคยคิดหนีออกจากบ้าน คิดเป็นร้อยละ 19.21 เคยหนีออกจากบ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.99 และทำร้ายตนเองหรือพยายามฆ่าตัวตาย คิดเป็นร้อยละ 1.99 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีบุคคลหรือหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือหรือแก้ปัญหา หลังจากการถูกละเมิดสิทธิ คิดเป็นร้อยละ 74.70 และหน่วยงานที่ขอความช่วยเหลือ ส่วนใหญ่ไม่ระบุ ส่วนที่ระบุ ขอความช่วยเหลือจากสถานีตำรวจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.09 รองลงมาคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 5.96 ส่วนวิธีการของบุคคลหรือหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างไม่ระบุ ที่ระบุส่วนใหญ่ พาไปแจ้งความเพื่อดำเนินคดี คิดเป็นร้อยละ 25.83 เป็นต้น

1.3.4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากที่นักเรียนถูกละเมิดสิทธิ

ผลกระทบกับตัวนักเรียน พบว่าส่วนใหญ่มีผลกระทบด้านจิตใจ เช่น เศร้า เสียใจ โกรธเกลียดและชิงชัง ซึมเศร้า คิดฆ่าตัวตาย คิดเป็นร้อยละ 45.70 รองลงมามีผลกระทบด้านร่างกาย เช่น มีรอยฟกช้ำ เป็นแผล ปวดหัวปวดท้อง แขนขาหัก ตึงครรภ์ คิดเป็นร้อยละ 21.19 ผลกระทบทางพฤติกรรมและการดำเนินชีวิต เช่น มีอารมณ์เกรี้ยวกราด เก็บตัว ชอบพูดจาหยาบคาย คิดเป็นร้อยละ 19.87 และก้าวร้าว มองโลกในแง่ร้าย นอนหลับยาก ผื่นร้าย ต้องพบจิตแพทย์ ต้องทำแท้ง คิดเป็นร้อยละ 13.25 ตามลำดับ

ผลกระทบกับครอบครัวนักเรียน พบว่าส่วนใหญ่ครอบครัวนักเรียนขาดความรักและความไว้วางใจกัน คิดเป็นร้อยละ 31.79 รองลงมา เกิดการโต้เถียงและทะเลาะวิวาท คิดเป็นร้อยละ 24.50 พ่อแม่หย่าร้างทำให้ครอบครัวแตกแยก คิดเป็นร้อยละ 19.87 และผู้กระทําถูกดำเนินคดีหรือต้องเข้ารับการบำบัด คิดเป็นร้อยละ 13.91 ตามลำดับ

ผลกระทบกับการเรียนของนักเรียน พบว่าส่วนใหญ่เรียนไม่มีสมาธิในการเรียนและผลการเรียนตกต่ำ คิดเป็นร้อยละ 52.98 รองลงมา ไม่คบค้าสมาคมกับเพื่อนนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.23 เป็นต้น

ปฏิกิริยาที่ชุมชนหรือสังคมมีต่อนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นปกติ คิดเป็นร้อยละ 46.36 รองลงมา แสดงความหวาดระแวงหรือไม่ไว้วางใจ คิดเป็นร้อยละ 21.19 และเป็นข้อคิดและคติเตือนใจต่อสังคม คิดเป็นร้อยละ 9.93 เป็นต้น

ความสามารถในการใช้ชีวิตอย่างปกติสุข พบว่าส่วนใหญ่เรียน ตอบว่าได้ คิดเป็นร้อยละ 56.29 รองลงมาไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 25.17 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 11.26 และไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 7.28 ตามลำดับ

2. การอภิปรายผล

2.1 ประสบการณ์การถูกละเมิดสิทธิเด็กโดยบุคคลในครอบครัวของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสมุทรปราการ

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างถูกละเมิดสิทธิทางจิตใจมากที่สุดคือ ใช้น้ำเสียงหรือคำพูดอันหยาบคายที่แสดงถึงการประชดประชันหรือพูดดูถูกเหยียดหยาม เช่น ตวาด ตะคอก คำว่า ดูถูก สกิดจูด้อยเป็นต้น รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างถูกละเมิดสิทธิทางร่างกายคือ ใช้นิ้วมือและเท้าทำร้ายอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย ทำให้มีรอยฟกช้ำหรือมีบาดแผลเล็กน้อย เช่น ดึงผม กัด ผลัก เหวี่ยง กระชาก หยิก ข่วน ตบหน้า บีบคอ รัดคอ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างถูกละเมิดสิทธิในลักษณะการถูกละเลยทอดทิ้ง ได้แก่ การได้รับอาหารไม่ครบทุกมื้อหรือไม่ให้เงินใช้ และที่พบน้อยที่สุดคือกลุ่มตัวอย่างถูกละเมิดสิทธิด้านเพศคือ ล่อลวงหรือบังคับหรือมอมเมาด้วยยาหรือสุรา ให้จับต้องอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายรวมถึงบังคับให้ร่วมเพศ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรีสุตาวัลย์ จันทรางกูร (2546: 186) พบว่า การถูกระงับแรงของเด็กวัยรุ่นในครอบครัว ที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ถูกระงับแรงทางด้านจิตใจมากที่สุด มีถึงร้อยละ 64.7 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการถูกระงับแรงของเด็กวัยรุ่นมี ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครองหลัก ได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า การมีพฤติกรรมด้านลบของบุคคลในครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการดื่มสุรา สูงถึงร้อยละ 53.64 หรือจำนวน 81 คน จากจำนวน 151 คน ซึ่งถือได้ว่าเกินครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ข้อมูลดังกล่าวน่าจะเป็นมูลเหตุส่วนหนึ่งที่ กลุ่มตัวอย่างถูกละเมิดสิทธิจากการดื่มสุราของผู้กระทำความผิดได้ อีกทั้งตรงกับผลการศึกษาของ อังคณา ช่วยคำชู (2555: 7) ที่ระบุว่า จากรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงของประเทศไทย พบว่ามีปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวดังนี้ คือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้ขาดสติสัมปชัญญะและเกิดการทำร้าย รองลงมาคือปัญหาการพนัน ปัญหานี้สันจนก่อให้เกิดความเครียด และปัจจัยเกี่ยวกับสื่อที่สะท้อนเร้าอารมณ์ให้เกิดการกระทำความรุนแรง ทั้งนี้ปัจจัยเรื่อง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือว่าเป็นปัจจัยที่พบบ่อยที่สุด

นอกจากนี้ข้อมูลของกรมสุขภาพจิต (2556) ที่ระบุว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ การดื่มแอลกอฮอล์ ในประเทศไทยพบว่า สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความรุนแรงคือสุรา ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุรา ของประชากรในปี 2554 โดยการสอบถามครอบครัวที่มีสมาชิกดื่มสุรา พบว่า ร้อยละ 36.6 ที่มีปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับ สถิติผู้หญิงและเด็กที่ถูกกระทำ

ความรุนแรงในครอบครัวของ บ้านพักฉุกเฉินของสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ ปี 2553 พบว่าผู้ที่กระทำความรุนแรงกับผู้หญิงและเด็กคือสามีหรือพ่อของเด็ก มีถึงร้อยละ 89 โดยปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความรุนแรงคือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง

ทั้งนี้ จากการสังเคราะห์งานวิจัยอื่นๆ พบว่า เด็กถูกละเมิดสิทธิ ทางร่างกายเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือทางจิตใจ ทางเพศ และการปล่อยปละละเลย ตามลำดับ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ราตรี อร่ามศิลป์ (2544 : 15) ที่พบว่า เด็กถูกละเมิดทางกายมากที่สุด เช่นเดียวกันกับประเทศในทวีปเอเชีย เช่น เกาหลี ที่ยังมีการใช้ความรุนแรงด้วยการตี ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและคิดว่าเป็นวิธีการที่ได้ผลในการควบคุมหรือแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก

นอกจากนี้ ประสพการณ์การถูกละเมิดสิทธิในวัยเด็กนี้ มีข้อมูลการศึกษาจากต่างประเทศชี้ว่า ประสพการณ์การถูกละเมิดสิทธิในวัยเด็กนี้มีผลต่อการใช้ความรุนแรงเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ผู้ถูกละเมิดมีความเสี่ยงที่จะมีการกระทำความรุนแรงต่อคู่ของตน (Ireland et al, 2007) และประสพการณ์การอยู่ในครอบครัวที่มีการกระทำความรุนแรง ก็มีผลต่อพฤติกรรมการแสดง ความรุนแรงต่อคู่ของตนเช่นกัน (Sieglinde, 2000; Gelles, 1999; Chalk and King, 1998) เนื่องจากครอบครัวเป็นแหล่งเรียนรู้และหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็ก การเติบโตขึ้นในครอบครัวที่มีความรุนแรง ย่อมทำให้เด็กได้ซึมซับเอาความรุนแรง และนำไปเป็นต้นแบบของความรุนแรงของเขาด้วย และการที่พ่อแม่ทำร้ายร่างกาย หรือทำโทษด้วยความรุนแรง ทำให้เด็กเรียนรู้ว่าการใช้ความรุนแรงสามารถเกิดจากคนที่เรารักได้ และประสพการณ์ความรุนแรงในอดีตมีผลต่อพฤติกรรมในอนาคตนี้ ทำให้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น (Intergenerational) วงจรชีวิตผู้ถูกละเมิดรุนแรงจึงวนเวียนอยู่ในวัฏจักรการกระทำความรุนแรง มีการศึกษาพบว่า ผู้ถูกละเมิดรุนแรงส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีการกระทำความรุนแรง (Paveza, 1988; Sirles and Frank, 1989 อ้างใน Barneet et al, 1997) ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีความรุนแรงจะมีความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับความรุนแรงในด้านที่ต่างจากผู้ที่ไม่มาจากครอบครัวที่ไม่มีความรุนแรง เช่น ผู้ที่เติบโตในครอบครัวที่มีความรุนแรงจะรับรู้ถึงการใช้อำนาจ และรับรู้ถึงความรักที่ว่ายอมมาพร้อมความเจ็บปวด เป็นต้น เด็กที่ถูกถูกละเมิดรุนแรงมีแนวโน้มจะกระทำความรุนแรงเมื่อเขาเติบโตขึ้น (สถาบันวิจัยประชากรศาสตร์และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2552 : 218)

2.2 วิธีการจัดการปัญหาของเด็กนักเรียนที่ถูกบุคคลในครอบครัวละเมิดสิทธิ

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมหลังการถูกละเมิดสิทธิ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปกปิดเรื่องเป็นความลับ ร้อยละ 36.42 เคยคิดหนีออกจากบ้าน ร้อยละ 19.21 เคยหนีออกจากบ้าน ร้อยละ 1.99 และทำร้ายตนเองหรือพยายามฆ่าตัวตาย ร้อยละ 1.99 กลุ่มตัวอย่างที่เลขขอความ

ช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เลือกที่จะขอความช่วยเหลือจาก สถานีตำรวจมากที่สุด ร้อยละ 37.09 รองลงมาคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ และวิธีการของบุคคลหรือหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือคือ พาไปแจ้งความดำเนินคดีมากที่สุด ร้อยละ 25.83

แต่จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ พฤติกรรมหลังการถูกละเมิดสิทธิ กลุ่มตัวอย่างเลือกที่จะปิดเป็นความลับ มีตัวเลขสูงถึง ร้อยละ 36.42 หรือ 55 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 151 คน เด็กเหล่านี้บางรายคิดว่าตนเองเป็นคนทำผิดจึงต้องถูกลงโทษ บางรายอาจรู้สึกลัวและอาย จึงไม่กล้าขอความช่วยเหลือ โดยเฉพาะหากเด็กถูกข่มขู่ ยิ่งทำให้เรื่องเหล่านี้ถูกซุกซ่อน จึงทำให้ตัวเลขของเด็กที่ถูกกระทำถูกซ่อนเร้นเอาไว้ อันแสดงให้เห็นว่าเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ มีตัวเลขในความเป็นจริง สูงกว่าสถิติของสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีออกมาอีกมากมายนัก นอกจากนี้ข้อมูลยังสะท้อนให้เห็นว่า มีเด็กที่อยู่ในความดูแลของผู้อื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ หรือมีพ่อหรือแม่คนเดียวเป็นผู้ดูแล ต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ เพียงลำพัง โดยขาดผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่เด็กสามารถไว้วางใจ ที่จะบอกเล่าเรื่องราวหรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกละเมิดสิทธิในด้านต่างๆ ได้ (สุพัตรา มีมาก, 2549: 49)

จากปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ ได้สะท้อนถึงการบังคับใช้ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งจุดมุ่งหมายของกฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดมาตรการในการคุ้มครองเด็ก เพื่อจัดและป้องกันปัญหาการละเมิดสิทธิต่อเด็ก หรือกลไกการทำงานของภาครัฐหรือเอกชนที่จะเข้าไปช่วยเหลือ เยียวยา สงเคราะห์ พื้นฟูเด็กที่อยู่ในสถานะที่ต้องการความช่วยเหลือ แต่จากผลของการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้มองเห็นถึงปัญหา การที่เด็กถูกละเมิดสิทธิแต่ไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือนั้นหมายถึง การคุ้มครองและดูแลเด็กยังไม่ทั่วถึงและครอบคลุมเพียงพอที่จะเข้าไปช่วยเหลือเด็กได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ศิวาพร คารวนันท์ (2551: 75) พบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ยังไม่สามารถคุ้มครองและแก้ไขปัญหาเด็กได้ครอบคลุมถึงเด็กทุกคน เนื่องจากกฎหมายกำหนดความหมายของ “เด็ก” คือ บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ โดยไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ทำให้มาตรการในคุ้มครองเด็กและการแก้ไขปัญหาเด็ก ไม่สามารถบังคับใช้กับเด็กทุกคนและหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดสิทธิ ความเป็นส่วนตัวยังคงมีช่องว่างของกฎหมาย ให้ผู้กระทำความผิดอาศัยเป็นข้อแก้ตัวเพื่อพ้นความผิดได้ ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองเด็กได้จริง สำหรับการคุ้มครองเด็กในระดับจังหวัดและท้องถิ่นลงไปพบว่า คุณภาพและมาตรฐานยังไม่ทัดเทียมเหมือนเช่นส่วนกลาง การบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองและแก้ไขปัญหาเด็กยังขาดประสิทธิภาพ การดำเนินงานเพื่อให้ความคุ้มครองเด็กยังไม่ได้ได้รับความเอาใจใส่เท่าที่ควรจากผู้มีหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนด และงานสายด่วนเพื่อ

คุ้มครองเด็กยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากยังมีข้อบกพร่องในการทำงานและยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายของประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ ยังมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัตินี้ ก็เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงและผู้ถูกระทำได้รับการบำบัดและฟื้นฟู นอกจากนี้ยังให้ผู้กระทำผิดได้กลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ต้องการให้สถาบันครอบครัวยังคงอยู่ต่อไป และได้มีการระบุหน้าที่ความรับผิดชอบของพลเมืองเพิ่มเติมคือ หากพบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ปัญหาความรุนแรงและการละเมิดสิทธิต่าง ๆ ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้ ดังผลการศึกษาของ ปัทมาภรณ์ รอดอนันต์ (2550: 82) ที่พบว่า แนวคิดในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครอง ป้องกันและฟื้นฟูเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวไทยนั้น น่าจะเกิดจากความบกพร่องของกฎหมายที่มีอยู่ ยังไม่ครอบคลุมต่อการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและครบวงจร ประกอบกับการใช้กฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือในการลงโทษบิดามารดาที่กระทำความรุนแรงต่อเด็ก ไม่น่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมเท่าใดนัก เนื่องจากกฎหมายอาญามีความเคร่งครัด ขาดความยืดหยุ่น มีภาพลักษณ์ที่สร้างความรู้สึกรุนแรง ในที่สุดก็จะนำไปสู่การลงโทษในลักษณะจำคุก ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคง ความคงอยู่ของสถาบันครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิรัช ฐานพงษ์ (2553: 95) ได้มองเห็นถึงปัญหาของการบังคับใช้ว่า การกำหนดคำนิยามของการกระทำที่เป็นความรุนแรงในครอบครัวและบุคคลในครอบครัวยังไม่ชัดเจน อาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความ การกำหนดหน้าที่ให้รายงานเหตุการณ์การกระทำรุนแรงในครอบครัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่มีมาตรการบังคับ การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว ไม่มีข้อจำกัด และหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลมีอำนาจออกคำสั่ง กำหนดมาตรการ หรือวิธีการบรรเทาทุกข์ แต่ไม่มีขอบเขตว่าจะใช้มาตรการหรือวิธีการใดได้บ้างหรือมีระยะเวลา หรือข้อจำกัดเพียงใด และไม่มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาออกมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ เมื่อมีการฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาลเกิดขึ้น กฎหมายก็ไม่ได้กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจนในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

นอกจากนี้ ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ถูกละเมิดสิทธิ เลือกที่จะขอความช่วยเหลือจากสถานีตำรวจ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ นั้น หมายถึง สถาบันทั้ง 2 แห่ง ยังคงเป็นสถาบันหลักที่สามารถให้การดูแลและช่วยเหลือเด็กได้ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของนางนภัส ฐักประเสริฐ, นฤมล ศรีบุญชร, พชรินทร์ ฉัตรคำพันธ์ (2550: 1 - 2) กรณีศึกษา เด็กนักเรียนถูกล่วงละเมิดทางเพศเป็นระยะเวลานานกว่าปี เพราะไม่กล้าขอความ

ช่วยเหลือจากคนอื่น เนื่องจากถูกข่มขู่ว่าจะทำร้ายหรือทำให้เสียชีวิต แต่กรณีดังกล่าว ครูเป็นผู้สังเกตพบจากพฤติกรรมที่เหม่อลอย แยกตัว หวาดกลัว หลบหน้าของนักเรียน ครูจึงได้สอบถามจึงรับทราบถึงการถูกละเมิดดังกล่าว ซึ่งตรงกับทฤษฎีแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) ทฤษฎีนี้ยอมรับว่า การละเมิดสิทธิเด็กเป็นเงื่อนไขธรรมชาติเป็นเรื่องของครอบครัวเป็นเรื่องส่วนบุคคล หรือการที่องค์กรทางสังคมอื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้องน้อย รวมทั้งสังคมให้การยอมรับอำนาจการบังคับ และเห็นชอบต่อการใช้ความรุนแรง

2.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการถูกละเมิดสิทธิ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการถูกละเมิดสิทธิ ที่พบมากที่สุดคือผลกระทบด้านจิตใจ เช่นเศร้า เสียใจ โกรธเกลียดและชิงชัง ซึมเศร้า คิดฆ่าตัวตาย รongลงมา มีผลกระทบด้านร่างกาย เช่น มีรอยฟกช้ำ เป็นแผล ปวดหัวปวดท้อง แขนขาหัก ตั้งครรภ์ ผลกระทบทางพฤติกรรมและการดำเนินชีวิต เช่น มีอารมณ์เกรี้ยวกราด เก็บตัว ชอบพูดจาหยาบคาย และก้าวร้าว มองโลกในแง่ร้าย นอนหลับยาก ผื่นร้าย ต้องพบจิตแพทย์ ต้องทำแท้ง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลของการศึกษามากมายที่สนับสนุนว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเลี้ยงดูให้มีการเจริญเติบโตตามวัยและพัฒนาการของเด็ก มีผลต่อร่างกาย จิตใจ และบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมากและมีผลสืบเนื่องและยาวนานจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเด็กที่ถูกปล่อยปละละเลย จะมีความทรงจำที่ฝังใจและถือได้ว่า เป็นผู้ที่มิประสบการณ์ที่เลวร้ายและขมขื่นตลอดไป อันส่งผลให้เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็จะเลี้ยงดูเด็กในลักษณะที่ตนเองได้รับหรือประสบมา เช่นเดียวกัน (สุพัตรา มีมาก, 2549: 49) หรือวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุลและคณะ (2546) ได้สรุปผลกระทบที่เด็กถูกละเมิดสิทธิคือ เด็กที่ได้รับหรือประสบเหตุการณ์บ่อย ๆ เด็กจะซึมซับพฤติกรรม ความรุนแรงและเมื่อเติบโตขึ้นจะแก้ปัญหาด้วยวิธีรุนแรงทั้งในครอบครัวและนอกครอบครัวเสมอ ส่วนเด็กผู้หญิงที่เห็นมารดาถูกทำร้ายทุบตีบ่อย เด็กจะเรียนรู้และยอมรับสภาพความรุนแรงของชีวิตสมรส เมื่อเติบโตมีคู่สมรสก็จะยอมให้คู่ครองทำร้ายทุบตี นอกจากนี้ผลการศึกษายังระบุว่า ส่วนใหญ่นักเรียนจะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติ แต่ทั้งนี้ตัวเลขของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติ มีจำนวนถึง 12 คน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่าง พยายามฆ่าตัวตาย เคยคิดฆ่าตัวตาย นอนหลับยาก ตื่นกลางดึก ผื่นร้าย อยู่เป็นประจำ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปในทางเดียวกันกับ นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ (2546: 44 - 45) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า อัตราการฆ่าตัวตายมีแนวโน้มสูงขึ้นในกลุ่มวัยรุ่น และการฆ่าตัวตายส่วนใหญ่มีมูลเหตุมาจากความเครียดที่เกิดจากปัญหาครอบครัว ขาดทักษะในการจัดการกับปัญหาและความเครียด ตลอดจนปัญหาการเข้าถึงแหล่งให้ความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพเมื่อประสบปัญหาวิกฤต ปัญหาการฆ่าตัวตายยังไม่ได้รับการป้องกันและแก้ไขอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังตรงกับข้อเสนอแนะที่ระบุว่า ควรมีการป้องกัน

ความเครียดที่เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์รุนแรง (Post Traumatic Stress Disorder) การป้องกันภาวะซึมเศร้า การประเมินความเสี่ยงของการฆ่าตัวตาย หลังจากที่ได้เกิดถูกละเมิดสิทธิในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว (นันทิกา สวัสดิพานิช, 2555: 106 - 107) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theories) อันมีแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากกระบวนการเรียนรู้ การขัดเกล่าของสังคม (Socialization) เด็กที่มีประสบการณ์ความรุนแรงที่บ้าน ทั้งการมีประสบการณ์โดยตรงจากการถูกทารุณ หรือการเห็นความรุนแรงจากพ่อแม่ มักมีแนวโน้มของการเป็นผู้กระทำความรุนแรงหรือตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจากบุคคลอื่นเมื่อโตขึ้น เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ซึ่งบุคคลเรียนรู้การแสดงบทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายและบทบาทของพ่อแม่ลูก เป็นสถาบันทางสังคมแรกที่บุคคลจะเรียนรู้วิธีการจัดการกับความเครียด วิกฤติการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งในหลายกรณีก็เป็นแหล่งบ่มเพาะการยอมรับความรุนแรง หรือการมีแนวคิดใช้ความรุนแรง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เด็กส่วนใหญ่ที่ถูกละเมิดสิทธิ เลือกที่จะปิดเรื่องราวเป็นความลับ ไม่กล้าที่จะบอกเล่าเรื่องราว ปรีกษาหรือขอความช่วยเหลือ แม้แต่คนในครอบครัวของตนเอง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศูนย์พึ่งได้ (OSCC) ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น ทำให้เด็กได้รับทราบและสามารถเข้ารับบริการได้ ทั้งในศูนย์ที่มีตามโรงพยาบาลจังหวัดทุกจังหวัด และสถานพยาบาลระดับอำเภอ เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่อยู่ใกล้ที่สุดเมื่อยามฉุกเฉินหรือจำเป็น

นอกจากนี้ควรผลักดันนโยบาย ในการให้ความรู้ และพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในทักษะการป้องกันตนเองหรือทักษะที่จำเป็นต่างๆ เพื่อถ่ายทอดให้เด็กได้ตระหนัก และเรียนรู้ที่จะปกป้องตนเอง อันเป็นพื้นฐานของการป้องกันปัญหาอย่างถาวร

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้

3.2.1 บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวควรส่งเสริมให้ความรู้ และทักษะแก่บิดามารดา โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาการเด็ก และวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมตามวัย โดยเฉพาะบิดามารดาที่มีที่การศึกษาต่ำและบิดามารดาที่มีอายุน้อย

3.2.2 บุคคลในครอบครัวควรให้ความสำคัญ ในการเลี้ยงดูบุตรหลานอย่างถูกต้อง และเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมที่จะทำให้เกิด ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว เพื่อ ป้องกันการถูกละเมิดสิทธิ

3.2.3 บุคลากรในด้านต่าง ๆ ทั้งทีมสหวิชาชีพ แพทย์ พยาบาล ตำรวจ อัยการ ผู้ พิพากษา นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่จากองค์กรเอกชน ครู วิศวกร ประสานงาน ในการ ป้องกัน การช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิอย่างเป็นระบบตามบทบาทและหน้าที่ของตน โดยเน้น ให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ฉับไวและทันต่อเหตุการณ์ และควรมีการติดตามผลทั้งตัวเด็กและ ครอบครัวอย่างต่อเนื่อง

3.2.4 จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการ ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะโรงเรียนในจังหวัดสมุทรปราการ ครูและอาจารย์ นำ ข้อมูลไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละสถานที่ รวมทั้งผลที่ได้ยังเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า สำหรับนักวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กต่อไป

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับ การดำเนินชีวิตของเด็กหลังจากถูกละเมิด สิทธิโดยบุคคลในครอบครัว

3.3.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การสร้างรูปแบบที่เหมาะสมและถูกต้องในการเลี้ยงเด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างบทบาทและหน้าที่ของบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการเลี้ยงดูบุตรหลานต่อไป

3.3.3 หากมีการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกันนี้ผู้วิจัยควรเป็นผู้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเองเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูลมากยิ่งขึ้น